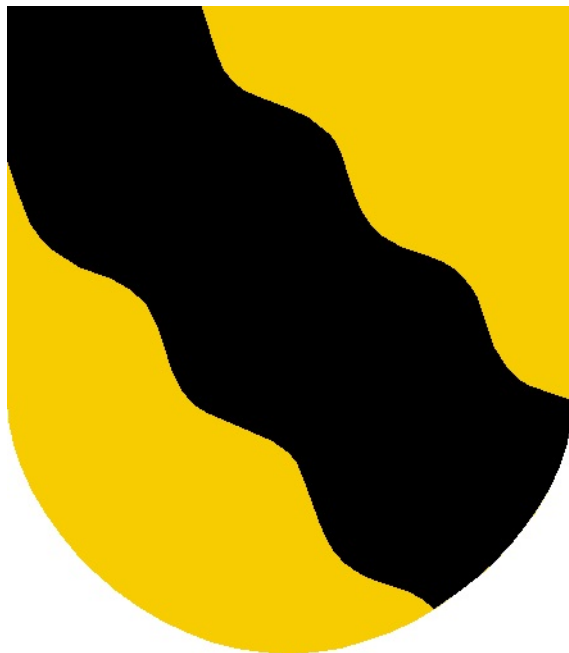

RANTASALMEN KUNTA

Vaikutusten ennakkoarviointi (EVA) -ohje valmistelijoille ja esittelijöille 1.6.2025

1. versio: kunnanhallitus 9.12.2024 § ja kunnanvaltuusto 16.12.2024 §

kunnanhallitus 17.3.2025 § 70
kunnanvaltuusto 14.4.2025 § xx

Ohjeen tarkoitus ja soveltaminen

Kuntalain (410/2015) mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Päätösten ennakkovaikutusten arviointi (EVA) tukee kestävästä päätöksenteosta ja tekee päätöksenteosta läpinäkyvämmäksi.

Sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut ovat siirtyneet kunnista ja kuntayhtymistä hyvinvointialueiden järjestettäväksi 1.1.2023 alkaen. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämismääräyksen on jäänyt kunnille, jonka rooli niiden edistämisessä korostuu. Kunnalla on päävastuu asukkaidensa hyvinvoinnista.

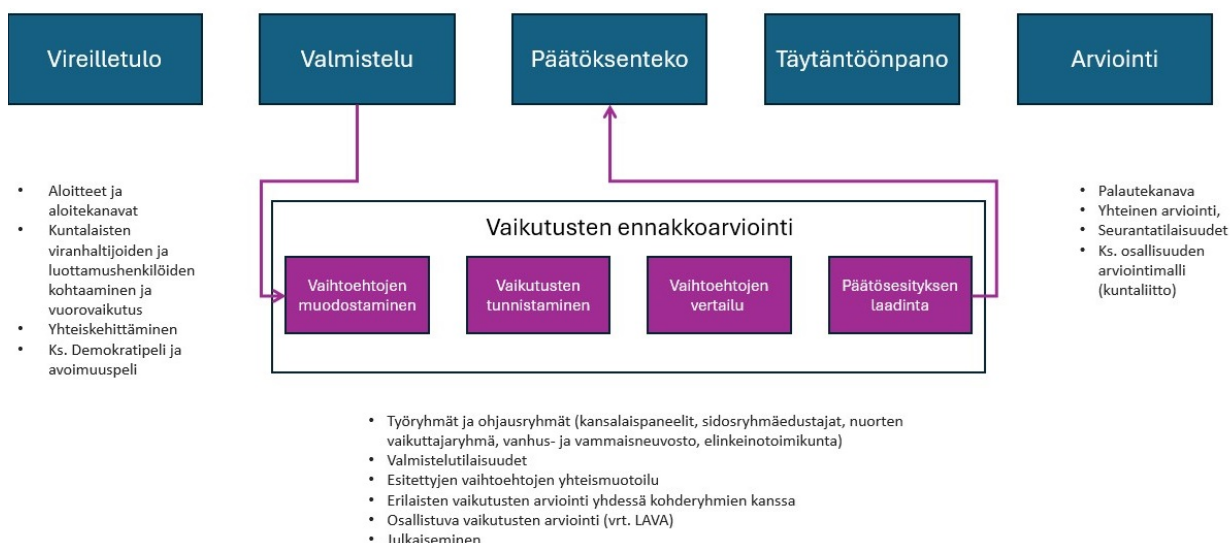
Kunnallishallinnossa tehtävät päätökset ovat useimmiten mittavia ja laajoja ja ne vaikuttavat syvästi kuntalaisiin ja kunnan talouteen. Keskeisiä kuntalaisiin vaikuttavia päätöksiä tekevät kunnanvaltuusto ja -hallitus sekä lautakunnat. Päätösesitysten läpinäkyvyys ja avoimuus edellyttävät vaihtoehtoisia päätösesityksiä ja arvioita, miten nämä erilaiset päätökset vaikuttavat kuntaan ja kuntalaisten elämään, ympäristöön, organisaatioon, henkilöstöön, kunnan talouteen sekä elinkeinoihin ja yrittäjyyteen. Vaikutuksia tulee arvioida niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä esimerkiksi budjettivuoden, valtuustokauden tai valtuustokauden ylittävällä aikajänteellä. Kuntaliitto on 8.6.2011 julkaissut suosituksen ”Vaikutusten ennakoarvioinnista kunnallisessa päätöksenteossa” kuntien ja kuntayhtymien luottamushenkilöille, viranhaltijoille ja valmistelijoille sekä soveltuvin osin kuntien liikelaitoksille. Suosituksen tarkoituksena on vahvistaa kuntien päätöksenteon ennakoivaa ja kokonaisvaltaista huomioimista kunnallisessa päätöksenteossa ja lain velvoitteiden toteuttamista. Kuntaliitto suosittelee, että kunnat linjaavat itselleen, mitkä päätökset vaativat ennakoarviointia ja keskittyvät arvioimaan vain niitä päätöksiä ja tavoitteita, joilla on merkittäviä vaikutuksia. Kunta voi koota asiat, jotka ovat tarpeen ottaa ennakoarvioinnin kohteeksi.

Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi sekä ympäristövaikutusten arviointi ovat lakisääteisiä (Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki 612/2021, laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017) ja maankäyttö ja rakennuslaki 5.2.1999/132 (1.1.2025 alkaen Alueidenkäyttölaki) 9 §). Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki velvoittaa, että 6.2 § Kunnan on otettava päätöksenteossaan huomioon päätöksensä arvioidut vaikutukset ihmisten hyvinvointiin ja terveyteen väestöryhmittäin (ennakoarviointi) ja että 6.3 § Kunnan on seurattava kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin (seuranta / seuranta-arviointi). Yritysvaikutusten arviointiin velvoittaa Kuntalaki 1 §, jonka mukaan kunta edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Lapsivaikutusten arviointia edellyttävät mm. Varhaiskasvatusturvalaki (4 § lapsen edun ensisijaisuus; 24 § varhaiskasvatuksen arviointi (toiminnan arviointi)), Perusopetuslaki (3 a § lapsen edun ensisijaisuus; 21 § koulutuksen arviointi (toiminnan arviointi)) ja Lukiolaki (2 § lapsen edun ensisijaisuus; 56 § koulutuksen arviointi (toiminnan arviointi)).

Ennakoarvioinnin tavoitteena on jäsentää ja selkeyttää valmistelu- ja päätöksentekoprosessia. Sen tarkoitus on tukea moniarvoista ja läpinäkyvää päätöksentekokulttuuria. Päätöksentekoon tarvitaan useita eri vaihtoehtoja, joista päättäjät voivat valita. Kun päätösten tekijöille esitellään, millaisia vaikutuksia heidän tekemillään päätöksillä on, valmistelun läpinäkyvyys lisääntyy ja luottamushenkilöt voivat ottaa paremmin vastuuta päätöksenteon vaikutuksista. Ennakkovaikutusten arvioinnin itsetarkoituksena ei ole lisätä skenaarioita päätöksentekoon eikä lisätä asioiden valmistelun hallinnollista taakkaa suhteettomasti ja sen poistaa ketteryyttä. Vaikutusten ennakoarviointi on osa valmistelua ja tuottaa aineistoa päätöksenteon tueksi. Vaikutusten ennakoarvioinnista vastaa ja sen laajuuden arvioi esittelevä viranhaltija.

Vaikutusten ennakoarvioinnin rooli päätöksentekoprosessissa

Päätöksenteon prosessit ja kuntalaisten osallistuminen

Tämä ohje on laadittu mukaillen Kuntaliiton ohjeistusta sekä muiden kuntien käyttöönottamia ohjeita ja on tarkoitettu noudatettavaksi soveltuvien osien koko Rantasalmen kuntakonsernissa.

Ennakoarvioinnin tarpeellisuuden arviointi

Esittelijä/valmistelija päättää ennakoarvioinnin (EVA) tarpeellisuudesta. Arvio tulee tehdä ennen valmistelun aloittamista. Vastuu tarvearvioinnista on valmistelijoilla ja esittelijällä. Se, onko ennakkovaikutusten arvioinnin tarpeellisuus arvioitu ja millainen tulos tarpeellisuudesta on saatu, tulee kirjata päätöksen esittelytekstiin. Ennakkovaikutusten arviointiin voidaan valita eri vaikutustyyppisiä, riippuen asiasta ja sen vaikutusten kohdentumisesta.

Esittelijä/valmistelija kokoaa ja nimeää tarvittaessa työryhmän ennakkovaikutusten arviointiin. Työryhmää muodostettaessa on huomioitava luottamushenkilöedustus ja kuntalais- ja/tai kokemusasiantuntijaedustus.

Vaikutusten ennakoarvioinnin tarpeellisuuden arviointikuutio:

Vaikutuksen laajuus		
Vaikutuksen merkittävyys	Yksittäinen toimija/ alue	Koko kunta
Kriittinen/Laaja-alainen	Päätökset, joilla on kriittinen merkitys, mutta vaikutus rajoittuu tiettyyn alueeseen tai asukasryhmään. Nämä vaativat kohdennettua huomiota ja nopeaa toimintaa, vaikka niiden vaikutus ei olekaan koko kuntaan ulottuva.	Päätökset, joilla on merkittävä vaikutus koko kuntaan ja jotka ovat kriittisiä. Näiden päätösten priorisointi on tärkeää, ja ne vaativat huolellista suunnittelua sekä laajaa sidosryhmien osallistamista.
Marginaalinen/pistemäinen	Päätökset, joilla on marginaalinen merkitys ja jotka vaikuttavat vain paikallisesti. Nämä voidaan usein priorisoida matalammalle ja käsitellä resursseista riippuen.	Päätökset, joilla on laaja vaikutus, mutta niiden merkitys on marginaalinen. Vaikka vaikutukset ulottuvat laajalle, toimenpiteet voivat olla vähemmän kiireellisiä ja resursseja voidaan kohdentaa tehokkaasti.

Ennakoarviointi tulee tehdä, kun

- päätöksellä on välittömiä ja/tai pitkän aikavälin vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin, elinoloihin ja terveyteen
- päätös on strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä
- kyseessä on merkittävä muutos palveluissa tai kyseessä on uusi palveluiden järjestämistapa
- päätöksellä on laajakantoisia, välittömiä ja/tai pitkän aikavälin suoria vaikutuksia tai merkittäviä epäsuoria vaikutuksia yritystoimintaan (esim. palvelurakenteeseen, alueen vetovoimaisuuteen, yksittäisin yrityksiin ja/tai yritysilmapiiriin)
- päätöksellä on suoria tai epäsuoria vaikutuksia lapsiin, nuoriin tai lapsiperheisiin välittömästi tai pitkän ajan kuluessa ja/tai käsiteltävään asiaan liittyy ristiriitoja // Ristiriitaisuus tulee olla tiedossa ja havaittavissa asian valmisteluvaiheessa esim. Lain vaatimukset tai lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman linjaukset vs. kuntatalouden säästöjen kohdentamisen vaikutukset, jotka heikentävät lapsiin ja nuoriin kohdennetun palvelun tasoa.

Ennakoarviointia ei tarvita, kun kyseessä on

- oikaisuvaatimus, henkilövalinta, viran- tai toimenhaltijoiden nimeäminen, tiedoksi saatetta asia, lautakunnan erikoisalaan kuuluva erityisasia (esim. yksilöasiat) tai prosessi, johon sisältyy vaikutusten arviointiprosessi itsestään esim. kaavoitus- ja erilaiset lupaprosessit
- julkisen hankinnan mukainen tarjoajan valinta
- kunnan täytäntöönpanossa pakollinen lainsäädäntö tai velvoittava viranomais määräys
- kunnan sisäinen ohje ja määräys tai työ- ja virkaehtosopimusten täytäntöönpano
- päätöksenteossa päätetty talousarviolinjaus tai talousarviomuutos, ohjeisiin ja sääntöihin perustuvat asia/päätös esim. jaettavat avustukset, vuorojen jako ym.

Yllä oleva listaus ei ole tyhjentävä.

Vaikutusten ennakoarviointi

Päätösvaihtoehtojen esittäminen

Esittelytekstissä on esitettävä vaihtoehtoisia ratkaisuehdotuksia, joiden vaikutukset tulee arvioida. Ratkaisuehdotukset määritellään ja valitaan valittujen arviointikriteerien pohjalta. Vaihtoehtojen ja arviointikriteerien määrässä käytetään tapauskohtaisesti harkintaa.

Vaihtoehtoiset päätösesitykset muodostetaan esimerkiksi näin:

- nykytila eli 0-vaihtoehto: mitä tapahtuu, jos asialle ei tehdä mitään ja
- vaihtoehto 1: vaihtoehto, jossa painotetaan arviointikriteeriä 1 (tai valittuja kriteereitä) ja/tai
- vaihtoehto 2: vaihtoehto, jossa painotetaan arviointikriteeriä 2 (tai valittuja kriteereitä)

Vaihtoehtoja arvioitaessa tulee esittää niiden vaikutukset sekä lyhyellä että pitkällä aikajänteellä. Ennakkovaikutusten arvioinnin lopputulema tulee perustella myös nykytilavaihtoehdon valinnassa.

Vaikutustyyppit ja ennakoarvioinnin toteuttaminen

Ennakoarviointi tehdään arvioimalla päätösvaihtoehtojen vaikutuksia kuntalaisiin palveluiden käyttäjinä, palvelujen järjestämiseen, henkilöstöön ja/tai osaamiseen, talouteen, ympäristöön, yritystoimintaan/yritysjäyyteen ja lapsiin. Kaikissa tilanteissa ei ole tarkoituksenmukaista tehdä vaikutusten ennakoarviointia kaikkien näkökulmien osalta. Mikäli vaikutuksia ei jonkin näkökulman osalta ole, jätetään se käsittelemättä ja kirjataan tämä tieto (ei vaikutuksia). Päätöksen mukaan vaikutustyypppejä voi olla erilaisia, kuten yritysvaikutukset, lapsivaikutukset jne.

Vaikutukset esitetään niille ominaisessa muodossa: tarvittaessa rahana, jos mahdollista, numeroina tai laadullisena kuvauksena. Keskeistä on, että valitaan muoto, joka parhaiten sopii kyseiseen tarkasteluun.

Vaikutusten ennakkoarviointi tehdään yleisellä Vaikutusten ennakkoarviointi (EVA) -lomakkeella (liite 1).

Kuntalaisvaikutukset

Kuntalaisvaikutuksilla eli ihmisiin kohdistuvilla vaikutuksilla tarkoitetaan päätösesityksen vaikutuksia, jotka voivat kohdistua yhtäältä kunnan palveluja käyttäviin henkilöihin ja toisaalta henkilöihin, jotka asuvat kunnassa, mutta eivät käytä palveluja (potentiaaliset asiakkaat). Kuntalaisvaikutuksia tarkasteltaessa huomioidaan päätöksen vaikutukset eri väestöryhmiin.

Vaikutukset voivat kohdistua mm. terveyteen ja hyvinvointiin, yhdenvertaisuuteen ja sukupuolten väliseen tasa-arvoon, osallisuuteen, työllisyyteen ja työelämään, tietoyhteiskuntataitoihin, turvallisuuteen, tietoturvaan sekä palvelujen ja sosiaaliturvan tasoon, kattavuuteen ja palvelujen saatavuuteen kunnan eri alueilla.

Ympäristövaikutukset

Ympäristövaikutukset ovat positiivisia tai negatiivisia ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia, jotka aiheutuvat luonnonvarojen ja energian käytöstä ja niihin liittyvistä päästöjen ja jätteiden määrästä, kulutuskäyttäytymisen muutoksesta taikka toimintojen sijoittumisesta ja niihin liittyvistä liikkumis- ja liikenneratkaisuista. Vaikutukset kohdistuvat mm. ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen, maaperään, luonnon monimuotoisuuteen, ilmastoon, maisemaan, kuntakuvaan tai kulttuuriperintöön.

Ympäristövaikutukset näkyvät yleensä vasta pidemmän ajan kuluttua ja ne aiheuttavat välillisesti usein vaikutuksen yhteisvaikutuksena. Jos asian käsittelyyn kuuluu virallinen ympäristövaikutusten arviointi esim. Kaavoitusprosessit, ei EVAn ympäristövaikutusarviointia tarvitse tehdä.

Henkilöstövaikutukset

Henkilöstövaikutuksilla tarkoitetaan päätöksen vaikutuksia, jotka kohdistuvat esimerkiksi organisaatioiden välisiin suhteisiin, organisaation tehtäviin ja menettelytapoihin, luottamuselinten toimintaan, hallintoon ja organisaatioiden keskinäisiin toimivaltasuhteisiin. Henkilöstövaikutuksia tarkastellessa huomioidaan päätökset vaikutukset esim. henkilöstön määrään, asemaan, työmäärään ja osallisuuteen.

Talousvaikutukset

Taloudelliset vaikutukset kohdistuvat kunnan tuloihin ja menoihin joko niitä lisäämällä tai vähentämällä. Kunnan talouteen saattavat vaikuttaa esimerkiksi päätökset, jotka vaikuttavat väestöryhmien ja kotitalouksien asemaan ja käyttäytymiseen, kunnallistalouden yhteisöjen rahoitukseen, voimavarojen jakoon, työllisyyteen, tuottavuuteen tai palvelutuotantoon.

Välittömien kustannusten tai tulojen lisäksi on tarpeen laskea myös mahdollisuuksien mukaan välilliset, muista vaikutustyypeistä aiheutuvat kustannukset tai tulot. Tämän takia taloudelliset vaikutukset on tarkoituksenmukaisinta arvioida vasta viimeiseksi, sen jälkeen, kun muiden vaikutustyyppien vaikutukset on arvioitu.

Yritysvaikutukset

Yritysvaikutusten näkökulmasta arvioidaan mm. vaikutukset alueen vetovoimaan, yritysilmapiiriin, yritysten toimintaan, niiden väliseen kilpailuun ja kansainväliseen kilpailukykyyn sekä markkinoiden toimivuuteen ja palvelurakenteeseen.

Vaikutuksia mahdollisesti aiheuttavia tilanteita ovat esimerkiksi kuntastrategian valmistelu, merkittävät asemakaavamuutokset tai osayleiskaavat, merkittävät palvelurakenne- ja verkostolinjaukset, merkittävästi markkinatoimintaan vaikuttavat päätösesitykset, merkittävien kilpailutusten valmistelu, merkittävät tie- tai joukkoliikennejärjestelyt, merkittävät kehittämishankkeet tai maankäyttösuunnitelmat ja laaja palveluseleiden käyttöönotto. Yksittäisen päätöksenteon arviointiin ei ole tarkoituksen mukaista tehdä tai teettää oletettujen asiakasvirtojen muutosten tutkimusta tai vastaavia. Yritysten vaikutusten arviointi ei saa vääristää kilpailutilannetta.

Lapsivaikutukset

Lapsivaikutusten arvioinnissa arvioidaan päätösten vaikutuksia lapsiin ja lapsen oikeuksien toteutumiseen. Lapsivaikutusten arvioinnin kohteena ovat ne vaikutukset, joita päätöksellä mahdollisesti on lasten ja nuorten (alle 18-vuotiaat) kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin (lapsen etuun). Arviointia ei tehdä yksittäisten lasten näkökulmasta vaan lapsia ja nuoria tarkastellaan ryhminä, jossa otetaan kuitenkin huomioon lasten ja nuorten erilaisuus ja yhdenvertaisuus. Arvioinnissa huomioidaan välittömät ja välilliset vaikutukset sekä positiiviset ja negatiiviset vaikutukset.

Lapsivaikutusten arviointi on osa ihmisiin kohdistuvien vaikutusten ennakkoarvioinnin perhettä. Lapsivaikutusten arviointi lisää lasten oikeuksien toteutumista ja osallisuutta, sillä vaikutusten arviointia ei voi tehdä ilman lapsia ja heidän asiantuntemustaan. Lapset ja nuoret on otettava mukaan vaikutusten arviointiin ikätasonsa huomioiden. Tämä edellyttää lapsilähtöisten menetelmien käyttämistä ja kehittämistä.

Kuntastrategian toteutuminen

Rantasalmen kuntastrategiassa on määritelty kunnan toimintaa ohjaavat arvot ja asetettu strategiset tavoitteet. Vaikutusten ennakkoarvioinnin lopuksi arvioidaan, ovatko päätösvaihtoehdot kunnan arvojen mukaisia ja toteuttavatko ne kunnan strategisia tavoitteita.

Päätösesityksen esittäminen vaikutusten ennakkoarvioinnin pohjalta

Ennen päätöksentekoa esittelijä/valmistelija vertailee eri päätösvaihtoehtoja ja vaikutuksia toisiinsa ja kirjoittaa vertailun tuloksen perustelutekstiin ottamalla kantaa eri vaihtoehtoihin. Vaikutukset kuvataan esim. rahallisesti, mitattavina määreinä (esim. väestömäärinä, indikaattoriarvioin/volyymeinä) tai laadullisina asioina. Vaihtoehtojen vertailun jälkeen esittelijä tekee päätösesityksen parhaimpana pitämästään ratkaisuvaihtoehdosta.

Päätöksestä tiedottaminen ja sen vaikutusten seuranta ja raportointi

Päätöksenteon valmistelun yhteydessä suunnitellaan päätöksestä tiedottaminen, sen toteutumisen seuranta ja vaikutusten raportointi. Raportoinnissa pääasiassa hyödynnetään talousarvion toteutumaraportointia. Raportointiin voidaan ottaa kantaa myös tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa.

Liite 1 Vaikutusten ennakoarviointi (EVA)

Päivämäärä:

Kokous ja pykälä:

Asia:

Valmistelija(t):

Arviointiin osallistuneet:

Vaikutusten arvioinnin tarpeen arviointi:

Arviointia ei tarvita, koska

Arviointi tarvitaan, koska:

Valitut vaikutustyyppit: (rastita valitut)

1. Kuntalaisvaikutukset	
2. Ympäristövaikutukset	
3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	
4. Taloudelliset vaikutukset	
5. Yritysvaikutukset	
6. Lapsivaikutukset	

Arvioitavat ratkaisuvaihtoehdot: (Määritä arvioitavat ratkaisuvaihtoehdot)

- VE 0 (jatkuu ennallaan) ja
- VE 1: ja/tai
- VE 2:

Tiedon kerääminen arvioinnin tueksi

	Kuka/ketkä vastaavat tiedon hankinnasta?	Miten tiedonkeruu on toteutettu?	Keskeisimmät huomiot kerätystä tiedosta:
Olemassa oleva tieto		Esim. erilaiset kyselyt	
Toteutettavat kyselyt tai kuulemiset			
Jos kohderyhmää/-miä ei ole kuultu, perustelut			
Muut hankittavat tiedot			

Vaihtoehtojen vaikutusten arviointitaulukko

- Valitse, mitä vaikutustyyppiä tai -tyyppejä arvioit (1–6)
- Vertaa ratkaisuvaihtoehtoja kaaviossa oleviin teemoihin ja arvioi ratkaisuvaihtoehtojen 0, 1 ja/tai 2 vaikutukset positiivinen-neutraali-negatiivinen-asteikoilla. Kirjaa tulokset värilokeroihin. Voit käyttää lyhenteitä esim. VE 0, VE 1 ja VE 2 (VE= vaihtoehto)
- Arvioi arvojen ja strategian täyttyminen ratkaisuvaihtoehtojen osalta

Vaikutustyyppi, muutoksen kohde			
1. Kuntalaisvaikutukset	Positiivinen	Neutraali	Negatiivinen
Terveys ja hyvinvointi			
Yhdenvertaisuus; sukupuolten ja kieliryhmien välinen tasa-arvo, alueellisuus, osallisuus			
Työllisyys ja työelämä			
Tietoyhteiskuntataidot			
Turvallisuus (myös tietoturva)			
Palvelujen ja sosiaaliturvan taso, kattavuus ja saatavuus			
Muu vaikutus:			
2. Ympäristövaikutukset	Positiivinen	Neutraali	Negatiivinen
Ihmisten elinolot, terveys, viihtyvyys			
Maaperä, luonnon monimuotoisuus, ilmasto			
Maisema, kuntakuva, kulttuuriperintö			
Muu vaikutus:			
3. Organisaatio- ja henkilöstövaikutukset	Positiivinen	Neutraali	Negatiivinen
Organisaatioiden väliset suhteet, toimivaltamuutokset			
Uudenlaiset palveluiden tuottamistavat (esim. tilaaja-tuottaja malli, palveluseteli)			
Organisaation tehtävien määrä, laatu tai menettelytavat			
Henkilöstön määrä, asema, osallisuus			
Organisaation raportointi-, tiedottamis- ja selvitysveloitteet ja muut uudet hallinnolliset tehtävät			
Muu vaikutus:			
4. Taloudelliset vaikutukset	Positiivinen	Neutraali	Negatiivinen
Väestöryhmien ja kotitalouden asema ja käyttäytyminen			
Yritysten toiminta, niiden välinen kilpailu ja kansainvälinen kilpailukyky ja markkinoiden toimivuus			
Kunnallistalouden yhteisöjen rahoitus, voimavarojen jako, työllisyys ja tuottavuus			
Palvelutuotannon muutos			
Muu vaikutus:			
5. Yritysvaikutukset	Positiivinen	Neutraali	Negatiivinen
Paikallinen kilpailukyky			
Kansainvälinen kilpailukyky			
Paikallisen yritystoiminnan monipuolistuminen ja markkinarakenne			
Työpaikkojen muodostuminen			
Yritysten pitkäjänteinen kehittäminen			
Yritysten työvoiman saanti			

Yritysten tavara- ja työpaikkaliikenne			
Yritysten asiakasvirta			
Hankinnan pilkkomisen mahdollisuus			
Vaikutus yritysten liiketoimintaan. Yritykset kontaktoitu kyllä/ ei			
Muu vaikutus:			
6. Lapsivaikutusten arviointi	Positiivinen	Neutraali	Negatiivinen
Lapsen edun ensisijaisuus			
Lasten yhdenvertaisuus ja syrjimättömyys			
Lasten osallisuus ja vaikuttamismahdollisuudet			
Lasten yksilöllisen kasvun ja kehityksen tuki			
Lasten oppimisen ja koulunkäynnin tuki			
Lasten turvallinen arki			
Lasten terveys			
Lasten elinympäristö			
Lasten ja lapsiperheiden elintavat			
Lasten ja lapsiperheiden palvelujen saatavuus			
Lasten ja lapsiperheiden palvelujen laatu			
Perheiden taloudellinen tilanne			
Lasten harrastamismahdollisuudet paikkakunnalla			
Lasten liikkumismahdollisuudet			
Haavoittuvassa asemassa olevat lapset ja nuoret			
Lasten läheis- ja vertaissuhteet			
Muu vaikutus:			
Kunnan arvojen mukaisuus	Positiivinen	Neutraali	Negatiivinen
Luonnollisesti kestävä			
Onnellisesti yhteisöllinen			
Idyllisesti elinvoimainen			
Kunnan strategian mukaisuus	Positiivinen	Neutraali	Negatiivinen
Elävä kunta ja viihtyisä kuntakeskus			
Kestävä kuntatalous ja resurssiviisas toiminta			
Yrittämiseen ja työntekoon kannustaminen			
Kuntalaisten omatoimisuus ja aktiivisuus			

Päätösehdotus:

Perustelut:

Päätöksestä tiedottaminen:

Suunnitelma seurannasta ja arvioinnista:

Liite 2. Rantasalmen kunnan vaikutusten ennakkoarvioinnin pikaohje

1. Mikä on vaikutusten ennakkoarviointi EVA?

Vaikutusten ennakkoarviointi (EVA) on työkalu, joka auttaa kunnan valmistelijoita ja päättäjiä arvioimaan erilaisten päätösten vaikutuksia kuntalaisiin, kunnan talouteen, ympäristöön, yrityksiin ja henkilöstöön. Arviointi tukee kestäväää ja läpinäkyvää päätöksentekoa.

2. Milloin ennakkoarviointi tulee tehdä?

Ennakkoarviointi on tarpeen, kun päätös:

- Vaikuttaa kuntalaisten hyvinvointiin, elinoloihin tai terveyteen.
- On strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä.
- Aiheuttaa muutoksia palveluihin tai niiden järjestämistapaan.
- Vaikuttaa merkittävästi yrityksiin, lapsiin tai ympäristöön.

Ennakkoarviointia ei tarvita esimerkiksi henkilövalinnoissa, oikaisuvaatimuksissa tai pakollisissa lainsäädännön täytäntöönpanoon liittyvissä päätöksissä.

3. Kuka tekee ja päättää ennakkoarvioinnista?

Vaikutusten ennakkoarvioinnin toteuttamisesta ja sen tarpeellisuudesta päättää esittelijä tai valmistelija. Esittelijä tai valmistelija myös päättää, kuinka monta vaihtoehtoa arviointiin otetaan. Toimielimellä (lautakunta, hallitus tai valtuusto) ei ole roolia ennakkoarvioinnin toteuttamisessa. Ennakkoarviointi tukee päätöksenteon valmistelua, mutta varsinainen päätös kuuluu toimielimelle. Tarvittaessa esittelijä tai valmistelija voi nimetä työryhmän, johon kuuluu asiantuntijoita tai luottamushenkilöitä.

4. Miten ennakkoarviointi tehdään?

1. Määritä arvioitavat vaikutustyyppit:

- Kuntalaisvaikutukset (hyvinvointi, tasa-arvo, työllisyys, turvallisuus, palvelut)
- Ympäristövaikutukset (elinolot, luonnon monimuotoisuus, ilmasto, maisema)
- Henkilöstövaikutukset (työmäärä, asema, organisaatio)
- Taloudelliset vaikutukset (kustannukset, resurssit, tulojen ja menojen muutokset)
- Yritysvaikutukset (kilpailukyky, markkinat, työpaikat)
- Lapsivaikutukset (hyvinvointi, koulutus, palvelujen saatavuus)

2. Esitä vaihtoehtoiset päätösvaihtoehdot:

- Nykytila (0-vaihtoehto)
- Vaihtoehto 1 ja vaihtoehto 2, joissa huomioidaan eri painotukset

3. Arvioi vaikutukset ja kirjaa havainnot:

- Vaikutusten asteikko: Positiivinen- Neutraali- Negatiivinen
- Huomioi lyhyen ja pitkän aikavälin vaikutukset.
- Hyödynnä vaikutusten arvioinnin matriisia tulkinta-apuna, jotta vaikutukset tulevat arvioiduksi kattavasti ja jäsennellysti.

4. Pohdi päätöksen suhdetta strategiaan:

- Edistääkö se kunnan arvoja ja tavoitteita?

5. Päätöksenteon tuki ja seuranta

- Esittelijä vertailee vaihtoehtoja ja perustelee esityksensä.
- Päätöksen toteutumista seurataan ja vaikutuksia arvioidaan.
- Raportointi voidaan liittää osaksi talousarvion toteutumaraportointia.
- Ennakkoarviointiin voidaan palata päätöksenteon jälkeen, jos ilmenee uusia vaikutuksia, seuranta osoittaa merkittäviä odottamattomia vaikutuksia tai toimintaympäristö muuttuu.
- Tarkistus voi olla tarpeen myös strategiataarkastelun yhteydessä tai kun arvioidaan päätöksen pitkän aikavälin vaikutuksia.

Muista! Ennakkoarviointi ei saa olla taakka, vaan työkalu parempaan päätöksentekoon.